

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Basisschool Cleijn Hasselt

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool Cleijn Hasselt

Datum bezoek: 3 november, 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Sicco Baas

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Dhr. Peter de Been (dir), mw. Jeanny Pluijms (IB) en mw. N. Chahid (ouder).
- Korte observaties bij alle groepen, uitgezonderd groepen 1 en 2 en groep 7 in verband met buitenactiviteit (herfstwandeling) en gymnastiek.
- een teamgesprek - aanwezig waren: hele team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte karakterisering van de school

Basisschool Cleijn Hasselt is gehuisvest in het oudste, nog als schoolgebouw in gebruik zijnde schoolgebouw, van Tilburg. De school bestaat 115 jaar en is ongeveer 10 jaar geleden gefuseerd met basisschool Goirke. Cleijn Hasselt is een van de 20 basisscholen van het schoolbestuur 'Xpect'. De school bevindt in het stadsdeel Goirke-Hasselt, een wat oudere volksbuurt van Tilburg.

Op Cleijn Hasselt krijgt de samenwerking met de PSZ steeds meer vorm, beide organisaties werken met dezelfde methodiek, te weten Piramide. De te behandelen thema's worden afgesproken en er is veel overleg tussen leerkrachten en de groepsbegeleiders.

De school werkt voor de basisvaardigheden taal, rekenen en lezen met het Directe Instructie-model (DI-model), voor deze vakken worden groepsplannen gehanteerd, de leerlingen zijn geclusterd naar aanpak 1, verdiepende instructie, aanpak 2, de basisinstructie en aanpak 3, de verlengde instructie (1 ster / 2 sterren / 3 sterren).

Aangegeven wordt dat de verschillen tussen aanpak 1 en 3 best wel groot zijn en dat dit veel vaardigheden van de leerkrachten eist.

De methodes voor de basisvaardigheden zijn de leidraad voor de inhoud van de lessen, echter het team probeert haar lessen zoveel mogelijk methodeoverstijgend in te vullen. Er is veel aandacht voor modern onderwijs, zoals 21-Century skills.

De school kiest bewust methodieken die passen bij de populatie, daarom is o.a. de keuze gemaakt 'Lekker Lezen' van Malmberg in plaats van 'Estafette lezen'. De groepen 4,5 en 6 hebben iedere dag van 11.30 – 12.00u. technisch leesles, dit wordt groepsdoorbroken aangeboden.

Gedragsproblematiek is een aandachtspunt voor de school. De school wil het leerlingengedrag positief beïnvloeden, waardoor het niet meer storend is voor het gegeven onderwijs, daarom is gestart met de methodiek van Positive Behavior Support. Deze schoolbrede aanpak richt zich op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag. Het doel is het creëren van een positieve, sociale omgeving, die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt. PBS is de 'kapstok' waaraan alle schoolinterventies en methoden die met gedrag te maken hebben in een school opgehangen kunnen worden. Dingen die goed werken, worden vastgelegd en geïntegreerd in PBS. Dit zorgt ervoor dat succesvolle dingen niet verloren gaan. Ook de ouders worden ook bij deze aanpak betrokken, want zij moeten immers het goede voorbeeld geven.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroegde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Cleijn Hasselt weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

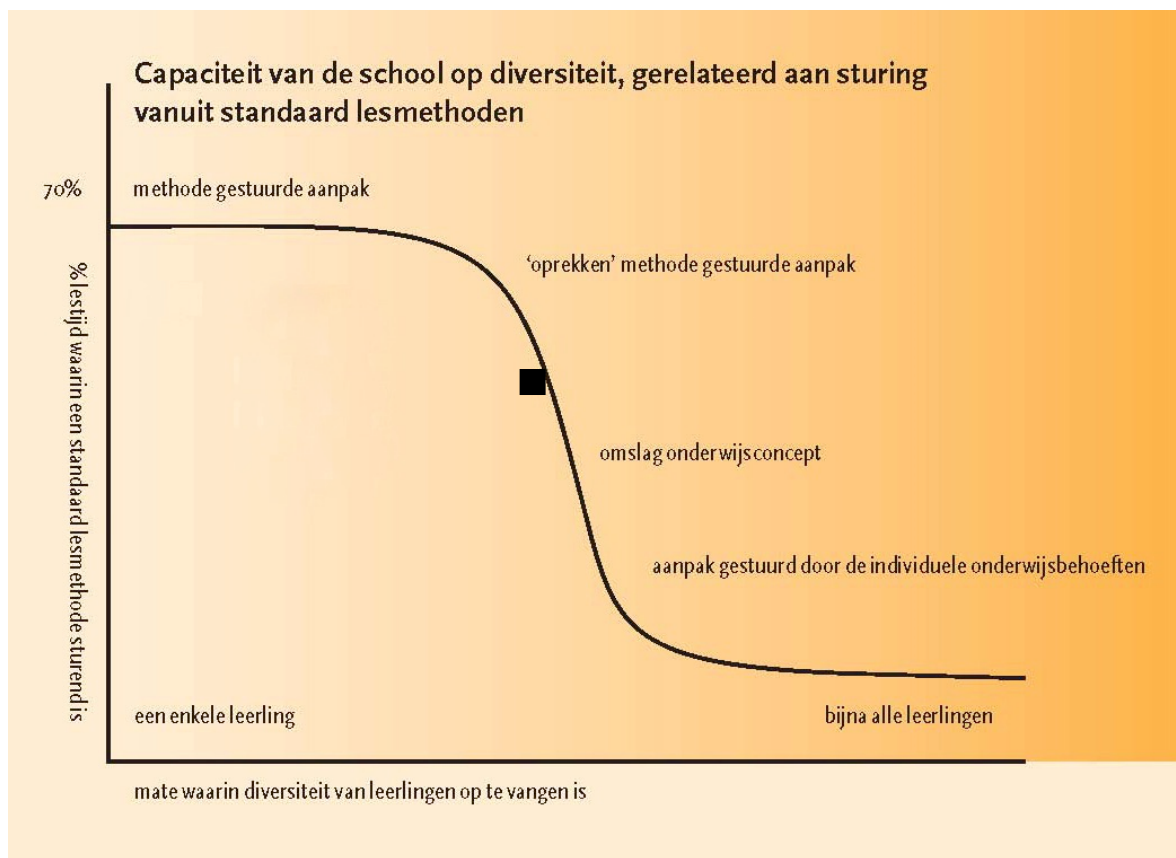
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

bs. Cleijn Hasselt bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
 - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: bijna 3 fte onderwijsassistent, de inzet is zowel in de klas als buiten de klas. Met name voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise, op het gebied van: Gedrag, rekenproblematiek (Parwoo), 21-century skills
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

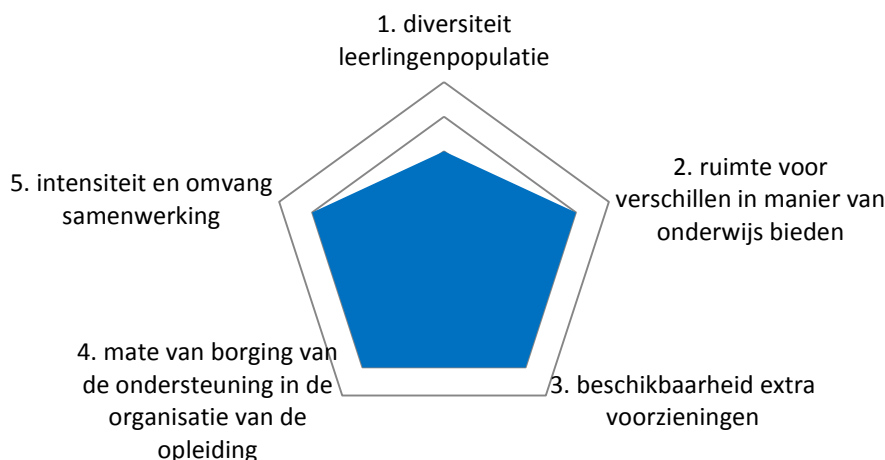
- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is Cleijn Hasselt te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting

Tussen 25% en 30% van de leerlingen zijn leerlingen met een zogenaamd leerlingengewicht. Dit betekent dat het opleidingsniveau van ouders laag is en in algemene zin dit leerlingen uit een achterstandssituatie zijn. De overige leerlingen hebben geen extra 'gewicht'.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting

Op Cleijn Hasselt wordt opbrengstgericht gewerkt, dit is een continue proces, dit blijft voortdurend aandacht vragen. In een gestructureerde onderwijsomgeving probeert het team zo goed mogelijk op te voldoen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen, zij is zich terdege bewust van de kenmerken van de doelgroep. Een goed pedagogisch klimaat, aansluiten bij de naaste zone van ontwikkeling en de gezamenlijk gedragen visie zijn voorwaarde. Daarnaast is de school bezig zich te scholen in PBS, om de doelgroep nog beter te kunnen begeleiden en gedragsproblemen te voorkomen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Enkele suggesties:

- Het team merkt dat bij toenemende differentiatie het aanbod van de methode niet altijd voldoet aan de onderwijsvraag van de leerling. Het team van Cleijn Hasselt kan doorgroeien door:
 - De gezamenlijke teamopvatting door te ontwikkelen over wat onderwijskundig gezien de best passende onderwijsomgeving is voor de leerlingen uit de eigen populatie, kijkend naar heterogeniteit / homogeniteit van de onderwijsgroep op allerlei kenmerken;
 - Wat is de gewenste positie van de school in relatie tot de andere scholen in de wijk. Zijn bijvoorbeeld specialisaties op aanbod bij specifieke onderwijsbehoeften wenselijk om thuisnabij onderwijs voor de totale wijk te realiseren?
 - Het handelingsrepertoire van de leerkrachten voortdurend uitbreiden waardoor elke leerkracht kan 'spelen' met onderwijsvormen en –inhouden;
 - Uitbreiding van de leerkrachtvaardigheden worden gebruikt om leerlingen steeds meer verantwoordelijkheid te geven in hun eigen ontwikkeling;

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting:

Op Cleijn Hasselt is in totaal 2,8 fte onderwijsondersteuning om de leerkrachten te ondersteunen. Dit is verdeeld over 4 onderwijsassistenten die aangestuurd worden door de leerkrachten. Het is een teambesluit hoe deze ondersteuners worden ingezet. Specifieke teamexpertise is er op het gebied van HGW en het hanteren van het DI-model,. Ook de inhoud van de groepsplannen wordt dan aangepast. Op individueel niveau is er o.a. expertise op het gebied van cognitieve beperkingen, Gedrag met name ADHD, dyslexie en is er ervaringsdeskundigheid op het gebied van NT2 onderwijs.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Verdere versterking van de expertise: Het team traint zich op dit moment in PBS, omdat de school dit het meest nodig heeft. Verder vindt het onderwijs voor een groot deel nog wel frontaal klassikaal plaats, waarbij differentiatie en zelfstandig werken een grote plaats inneemt. Meer teamexpertise rond onderwijsvormen voor heterogene groepen, zoals coöperatief leren kan voor de leerlingen en leraren het onderwijs aantrekkelijker maken.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting:

Tijdens het interview met directie en IB werd duidelijk aangegeven dat de leerkracht verantwoordelijk is voor de doorgaande ontwikkeling van haar leerlingen. Dit verantwoordelijkheidsgevoel was tijdens het teamgesprek duidelijk merkbaar. Taken en verantwoordelijkheden zijn helder en worden regelmatig geëvalueerd.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Geen suggesties

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting:

De samenwerking met de verschillende organisaties op het gebied van leerlingbegeleiding is goed.

Vanuit Plein 013 is er 6 u. per week een zorgconsulent met expertise op het gebied van gedrag op school aanwezig.

De inhoudelijke en organisatorische samenwerking met PSZ is goed en ook het samenwerken met SBO en SO is functioneel en naar tevredenheid.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het ZAT in de wijk zou beter kunnen functioneren. De doorzettingsmacht zou sterker moeten zijn, om meer directe ondersteuning in het gezin te realiseren.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team van Cleijn Hasselt wil zoveel mogelijk ondersteuning op maat bieden en realiseert zich tegelijkertijd dat zij ook haar beperkingen heeft. Echter gelet op positieve ervaringen met terugplaatsingen vanuit SBO en SO is zij zeer gemotiveerd om haar handelingsrepertoire uit te breiden. Het team staat open voor ontwikkelingen en zoekt iedere keer weer naar mogelijkheden om die ondersteuning te bieden die de leerling vraagt. Hierbij kent zij haar beperkingen en is bereid ondersteuning bij externen, zoals swv en/of SBO/SO, te vragen.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

☐ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen

☒ matig

☒ laag

☒ gemiddeld

☐ hoog

☐ sterk

Bijna alle leerlingen komen uit de directe omgeving van de school. In de wijk heerst veel werkloosheid en zijn veel nieuw samengestelde gezinnen.

- *thuis taal:*

☐ weinig

☐ matig

☒ sterk

Voor de meeste leerlingen is de voertaal het Nederlands, echter de culturele achtergrond is vaak niet Nederlands, waardoor er thuis ook geregeld een andere taal wordt gesproken. De ouders van veel leerlingen zijn van de 2e of 3^e generatie gastarbeiders.

- *culturele achtergrond*

☐ weinig

☐ matig

☒ sterk

De populatie heeft veel verschillende culturele achtergronden, met name Marokkaans, Turks, Surinaams, Pools, Bulgaars etc.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

☐ weinig

☐ matig

☒ sterk

Binnen de groepen zijn veel niveauverschillen. Er is veel diversiteit, dit wordt met name ervaren bij de ontwikkeling van de basisvaardigheden. De school geeft aan dat er altijd veel aandacht aan taalontwikkeling wordt besteed, maar dat rekenen en wiskunde ook vol in de schijnwerpers staat. Er wordt inhoudelijk samengewerkt met de PSZ, beide organisatie gebruiken de methodiek van Piramide, de te behandelen thema's worden gezamenlijk bepaald. Er is ook een aantal leerlingen dat

geen voorschool heeft bezocht maar in de voorschoolse periode veel bij gastouders is ondergebracht. Toch zijn er hierdoor geen extra niveauverschillen waarneembaar.

- *leerstijlen*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

De school vindt dat zij nog te weinig rekening houdt met de leerstijlen van leerlingen. Zij wil steeds meer overgaan naar interessegericht onderwijs en een methode-overstijgend onderwijsaanbod realiseren. Het technische lezen gebeurt in de groepen 4,5 en 6 zijn iedere dag van 11.30 -12.00 u. Er wordt dan groepsdoorbrekend gelezen aan de hand van de methode "Lekker Lezen".

Ook werken met 21-century skills wordt hierom opgepakt. Methode-overstijgend werken gebeurt nu nog vooral bij de zaakvakken.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☐ veel (meer dan 40%)

De school werkt met het DI-model en tijdens de groepsbezoeken is duidelijk zichtbaar dat het differentiëren in instructiegroepen en het zelfstandig werken vorm heeft gekregen. Er wordt gewerkt met groepsplannen, dit is nog in ontwikkeling, maar ze worden al wel door de leerkrachten gehanteerd. Alle leerlingen zitten in groepen van 4 of 5. Het meubilair bestaat uit grote tafels, waar meerdere leerlingen aan passen. Het is goed zichtbaar dat de leerlingen gewend zijn om samen te werken en door te werken wanneer andere leerlingen al klaar zijn of iets anders doen. De schoolleiding stimuleert het team om meer los te komen van de methodes voor taal en rekenen. De directie is van mening dat de leerkrachten hierin wel wat meer lef mogen tonen. Zij zijn per slot van rekening de professional en doordacht lesgeven hoort daarbij.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

- ☐ weinig (minder dan 20 %)
- ☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
- ☐ veel (meer dan 40 %)

De gedragscomponent speelt een grote rol op Cleijn Hasselt, voor ongeveer 1/3 deel van de leerlingen is begrenzing van het gedrag geregeld noodzakelijk. Dit vereist van de leerkrachten veel tact en geduld. Niet alleen richting leerlingen, maar ook naar ouders. Dit is ook reden waarom de school met PBS (Positive Behavior Support) is gestart. In de relatie met ouders moet geïnvesteerd, ouders moeten het goede voorbeeld geven en de indruk is dat dat nu nog niet altijd gebeurt. Bij startbijeenkomst van PBS waren ook de ouders uitgenodigd en de opkomst was verassend hoog. De teamleden hebben dit als heel positief ervaren.

Een van de leerkrachten is de gedragsspecialist (master SEN), deze wordt geregeld door haar collega's geconsulteerd. Aangegeven wordt dat het team zich steeds meer vaardigheden aanleert om met gedragsproblematiek om te gaan. Dit wil niet zeggen dat de school alles aankan, maar het wordt steeds meer.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☐	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☐	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☒	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☒	☐	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☒	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☒	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting:

De school wil dat het leren steeds meer interessegericht wordt en dat leerlingen vooral hun talenten zoveel mogelijk gebruiken. Het streven is dat leerlingen grotendeels zelf bepalen wat ze leren en vooral hoe ze het leren. In de bovenbouw wordt al minder gestuurd en meer met de leerlingen het onderwijs geëvalueerd dan in de bovenbouw.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☐ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☐ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Er wordt vooral gewerkt in homogene subgroepen, het DI-model is hier ondersteunend in. Wel is schoolbreed de afspraak dat extra ondersteuning door de onderwijsassistent zoveel mogelijk in de klas gebeurt. Het komt voor dat het organisatorisch handiger is om de ondersteuning buiten de groepen aan te bieden en vaak is dat mogelijk. De leerlingen met een OPP krijgen vaak hun ondersteuning apart, maar wel in de groep.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting:

Doordat het onderwijs op Cleijn Hasselt steeds meer interessegericht moet worden, is kennis van leerstijlen van de leerlingen belangrijk. Op dit ogenblik is het schoolbreed nog niet aan de orde dat verschillende leerstijlen ook de wijze van aanbieden van het onderwijs beïnvloeden.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Alleen de leerjaren in groepen 1 en 2 zijn samengevoegd, verder wordt er gewerkt met enkelvoudige klassen. De groeps grootte is bij de kleuters ongeveer 30 leerlingen en vanaf groep 3 gemiddeld 22 leerlingen. Er wordt gewerkt volgens het leerstofjaarklassensysteem

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): **40 %**

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: **70%**

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: **75%**

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: **60%**

Toelichting:

-Het kunnen bieden van didactisch maatwerk wordt volgens de directie beheerst door 70% van de leerkrachten, waarbij 50% het daadwerkelijk dagelijks toepast.

-Gelet op de behoeften van leerlingen aan ondersteuning bij het gedrag is pedagogisch maatwerk een flink aandachtspunt.

-Met name in de bovenbouwgroepen is voorzichtig gestart met het gesprek met de leerling om het onderwijsaanbod af te stemmen op zijn/haar behoefte.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☒ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☐ vaak

In de onderbouw mogen ouders wanneer hun kind op school komt een ochtend komen kijken en de school heeft bij de kleuters 2 keer per week een inloopochtend. Verder is er veel contact met de ouders van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Met name met de ouders van de leerlingen die werken met een OPP.

De school geeft aan dat zij de ouders informeert en niet mee laat bepalen wat de aanpak wordt en hoe dit wordt ingevuld.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Beschrijving:

De teamexpertise van Cleijn Hasselt is gericht op de goede beheersing van het differentiëren en het zelfstandig werken van het DI-model. Tijdens de groepsbezoeken was duidelijk zichtbaar dat de leerlingen gewend zijn zelfstandig en samen te werken. Ook in het leerkrachtgedrag was er een soort van 'natuurlijkheid' te zien waaruit sprak: zo doen wij dat hier.

Verder is de teamscholing PBS voortvarend opgepakt. Zoals al eerder beschreven is dit om twee redenen een speerpunt van de school de komende tijd. Deze redenen zijn:

1. Het leerlinggedrag moet op een positieve, op school afgestemde wijze worden beïnvloed;
2. De ouders en hun gedrag op school moet bespreekbaar worden en er moeten gezamenlijke afspraken over gemaakt worden. Wat is acceptabel en wat niet.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - **in** de klassen/groepen: In alle groepen zijn onderwijsassistenten actief. In totaal voor 2,8 fte verdeeld over 4 personen. De mate van inzet verschilt per groep en/of noodzakelijkheid, zo is in een groep 1-2 ruim 9 u per week beschikbaar en in groep 6 bijna 4 u. per week.
 - **buiten** de klassen/groepen: Genoemde onderwijsassistenten werken in de groep of met leerlingen buiten de groep. Dit is afhankelijk van de aard van ondersteuning en of het een individuele leerling betreft of groepje leerlingen.
- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Aangepaste leerlijnen:

x alternatieve methodes, nl. CPS Fonemisch bewustzijn en gecijferdheid; Parwo

x gericht op zelfredzaamheid, nl. Materiaal Meichenbaum

x met een lager tempo, veel herhalen, nl. Spelling in de lift; Maatwerk; Rekenmakers; Taalmakers; Speciale leesbegeleiding; Connect-lezen; Zelfstandig spellen; Stenvert en Zuid Valle; Pico piccolo;

x die (veel/snel) lezen vermijden, nl. boekpromotiematerialen, thematafel

x gericht op auditieve informatieverwerking, nl. luisterboekjes bij VLL

x gericht op visuele informatieverwerking, nl. mindma

X methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Emotions,; Flip en Flapoor; Klasbouwers; Doos vol gevoelens; Taakspel

X begrenzing van het gedrag, nl. picot's; dagritmekaarten; Spelend leren, leren spelen;

X uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. timetimers; energizers

X het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. Taakspel

X begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl.

Babbelspel

X anders, nl. KidsSkills en Mission Possible; Foto-interview

x gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. Kleurles; voelletters, zand en klei

En ook: zitkussen adhd; stabilo-schrijven; tablets en notebooks; stressballetjes; tangles; MRT materiaal zoals tolletjes; SchumiMimic (beeldkaartjes mondmotoriek); blaasspel;

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

Er zijn ongeveer 4 extra ruimtes beschikbaar waarin door leerlingen, met of zonder extra begeleiding gewerkt kan worden. Daarnaast zijn er in de gangen tussen de lokalen ruime nissen waar leerlingen ook kunnen werken.

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

Er zijn geen extra ruimtes voor het aanbieden van motorische remedial teaching.

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

Hiervoor zijn geen speciale ruimtes in de school aanwezig.

buitenruimten

De school heeft een normaal schoolplein. Op het schoolplein zijn tuinperken gemaakt voor de schooltuin, hier worden eigen groentes verbouwd.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	X	visuele beperkingen
	X	auditieve beperkingen
	X	spraak/taal belemmeringen
X (IB)		cognitieve beperkingen
	X	motorische beperkingen
	X	beperkingen door langdurige ziekte
Teamgerichte infobijeenkomsten	X	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
X		ADHD
X		dyslexie
	X	overige psychiatrische aandoeningen
X		gedragsproblemen
X(NT2)		onderwijsachterstanden andere culturen
X		anders, nl. taalcoördinator

Toelichting:

Een van de leerkrachten heeft de master SEN, met specialisatie gedragsspecialist met goed gevolg afgerond. Deze deskundige wordt regelmatig geconsulteerd door haar collega's. Verder is het volledige team geschoold in 21-centerury skills en kent het team de Parwoo methodiek, gericht op rekenproblemen.

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De leerkracht is hiervoor verantwoordelijk.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

Alle op dit moment uitgevoerde extra ondersteuning past in het schoolbeleid. De IBer is verantwoordelijk voor de uitvoering van de zorgstructuur, maar dit wordt allemaal in breed teamoverleg vormgegeven.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

De school gebruikt voor groepen 1 en 2 het cito volgsysteem en Kijk. Voor de groepen 3 t/m 8 wordt Zien gebruikt en ook het cito volgsysteem. In de groepsplannen zijn ook de aandachtspunten op het gebied van SEO genoemd.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De totale cyclus voor kwaliteitszorg en zorgstructuur is structureel ingebed in schoolactiviteiten en ingepland in de jaarkalender van de school. Bij ziekte van IB neemt de schoolleider haar taken over.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

Op Cleijn Hasselt wordt gewerkt met het dyslexie protocol. Verder hanteert de school haar pestprotocol en is bestuursbreed een protocol medisch handelen opgesteld.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*

Dit doet de school zelfstandig. Na vaststelling wordt er met ouders overlegd en afgestemd.

- *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Dit doet de school zelfstandig. Na vaststelling wordt er met ouders overlegd en afgestemd

- *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Dit doet de school zelfstandig. Na vaststelling wordt er met ouders overlegd en afgestemd

- *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Er wordt op leerkracht- en IB-niveau geëvalueerd. Deze evaluatie wordt met ouders besproken en indien nodig bijgesteld.

De school is 'leading' bij het bieden en evalueren van extra onderwijsbehoeften. De ouders worden altijd adequaat en zorgvuldig geïnformeerd. De gesproken ouder is hierin positief over de school. De school is open, laagdrempelig en denkt mee. Ouders worden serieus genomen en kunnen altijd bij de school terecht.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Er is structureel contact op directieniveau. Af en toe is er afstemming over het plaatsen van leerlingen, al zijn dit nog incidenten. Hierover zijn geen afspraken met elkaar gemaakt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Deze samenwerking is goed. Op bijeenkomsten ziet en spreekt men elkaar. Inhoudelijke samenwerking en afstemming is (nog) niet aan de orde.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Op bestuursniveau is de samenwerking goed te noemen, enkele professionaliseringsactiviteiten worden gezamenlijk opgepakt en ook het IB-netwerk werkt goed.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Het team van Cleijn Hasselt is erg te spreken over de diensten die het Plein013 biedt. Met name de zorgconsulent, die 6 uur per week op school aanwezig is doet veel goed werk. Verder worden de vragen op het gebied van extra ondersteuning en/of expertise altijd adequaat beantwoord.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Deze samenwerking is goed te noemen. Met name met de voor- en vroegschoolse instellingen wordt inhoudelijk steeds beter en steeds meer afgestemd.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

De samenwerking met SBO en SO is vooral functioneel en Cleijn Hasselt is hier erg over te spreken. Zowel de expertise die het SBO brengt, met name op het gebied van gedragsproblematiek, als de expertise van het SO (Ambulante Begeleiding) wordt als zinvol en erg ondersteunend ervaren.

Afsluitende opmerkingen:

Basisschool Cleijn Hasselt is zich erg bewust van de ondersteuningsbehoefte van haar populatie en wil zoveel mogelijk ondersteuning op maat bieden. Dit betekent dat het team oplossingsgericht denkt en graag uitdagingen aangaat. Ouders worden serieus genomen en er wordt altijd meegedacht. Mocht de school vinden dat zij de ondersteuning die nodig is niet kan bieden gaat zij op zoek hoe zij binnen de school, bijv. met ondersteuning van externe experts, wel aan de vraag kan voldoen. Als allerlaatste mogelijkheid wordt gekeken naar een ander onderwijsarrangement buiten de school. Voorop staat altijd wat het beste is voor het kind, dit is een duidelijke uitspraak van het team tijdens het teamgesprek.